

Dečernik

Leto III. (X.), štev. 264

Maribor, torek 19. novembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Izredni varnostni ukrepi v Avstriji

VSI VAŽNEJŠI DRŽAVNI URADI POD STROGIM POLICIJSKIM NADZORSTVOM. — PROTI PREVRATNIM NAMERAM HEIMWEHRA.

DUNAJ, 19. novembra. Preteklo noč je zvezna policijska direkcija z izredno močno ojačenim moštvom zasedla vse važnejše prometne urade na Dunaju, v prvi vrsti pa glavni brzojavni urad. Ne pričakovani korak policijske direkcije se spravlja v zvezo z vestmi, da so nameravali Heimwehrovci, ki so nezadovoljni z ustavnim kopromisom med zveznim kanclerjem dr. Schoberjem in socijalnimi demokrati, vprizoriti državni prevrat. Policijske čete so bile vso noč v najstrožji pripravljenosti. Tudi iz provincijalnih

mest je dobila zvezna policijska direkcija prošnjo za ojačenje policije.

DUNAJ, 19. novembra. Avstrijska javnost je z zadnjimi izjavami ministrskega predsednika dr. Schoberja zastopnikom časopisja zelo zadovoljna in z veseljem pozdravlja, da zvezni kancler, kakor je sam izjavil, nikakor noče opustiti legalno pot. Ugodno se presoja tudi njegova izjava, da bo vsebovala izprememba ustave samo ona vprašanja, za katera bo mogoče dobiti v parlamentu v smislu ustave predvideno dvetretinsko večino.

V Pulju

kjer je pred tedni fašistično sodišče za zaščito italijanske države obsodilo mladega hrvatskega idealista Vladimira Gortana na smrt in kjer je fašistična milica s strelji v hrbet izvršila smrtno obsodbo nad jugoslovenskim »iredentistom«, v istem Pulju so v nedeljo, 10. t. m. imeli fašistični študenti iz Julijske Krajine in Dalmacije izrazito iredentistično-protijugoslovenski kongres, ki mu italijansko časopisje pripisuje »velik politični pomen«. Dasi je bil kongres stvarno velika in bučna demonstracija proti Jugoslaviji, so mu prisostvovali najvišji civilni in vojaški italijanski funkcionarji in nekateri so celo imeli govore. Po raznih iredentističnih govorih, polnih žolča in zlobe, se je vršila razprava o novih akcijah za končno asimilacijo slovanskega prebivalstva v Julijski Krajini in za osvobodjenje Dalmacije.

V svrhu popolne asimilacije Julijske Krajine je zlasti politični tajnik Ughi predlagal razne konkretne predloge, ki so jih udeleženci kongresa še izpolnili, in izdelan je bil podroben načrt, »zelo važen načrt«, kakor ga imenuje italijanski tisk, za akcijo v Julijski Krajini. V Trstu naj bi se otvorilo novo vseučilišče, ki je potrebno kot izhodna točka za ekspanzijo na Balkan in Orijent. To vseučilišče bi imelo enako nalogo, kakor ono v Bariju: prodiranje italijanskega duha na Balkan. Ustanovil bi se naj nadalje fašistični list v hrvatskem jeziku. Sklenilo se je, ustanoviti oboroženo legijo visokošolcev, ki bo »čuvala mejo«, to je z brezplačnimi vožnjami krožila po vsej Julijski Krajini in vršila »kazenske ekspedicije« v slovenske vasi, kratko: vohunila proti Slovenem in Hrvatom in jih dala zapirati in streljati. Par slovenskih svečnikov, ki so še v Julijski Krajini, naj bi bilo odslej pod stalno strogo kontrolo fašističnih visokošolcev.

Kongres je sprejel dalje sledeči dnevni red: »Fašistični visokošolci iz Julijske Benečije in Dalmacije na svojem kongresu v Pulju potrjujejo pri-sego, da se bodo borili, da bodo zmagali in — če bo potrebno — umrli za sveto stvar italijanske Dalmacije.« Tako so glasom poročil fašističnega tiska fašistični študenti pred neštetiimi zastopniki državne oblasti »svečano« afirmirali svoj iredentizem. V tem smislu so poslali tudi brzojavne pozdrave Mussoliniju in Turatiju. Končno so sklenili, da se bo prihodnje leto kongres na posebno demonstrativen način vršil na Rapalski dan v Zadru.

Dalmatinska akcija se v Italiji ne-ženirano nadaljuje tudi sicer. Letošnja proslava obletnice fašističnega pohoda na Rim, je imela po vsej Italiji imperijalistični, izzivalni ton, v Julijski Krajini s protijugoslovenskimi demonstracijami in manifestacijami za »osvoboditev Dalmacije«. V Gorici je fašistični tajnik Godina v svojem po-

Kriza berlinskega občinskega zastopa

BERLIN, 19. novembra. Na magistratu vlada z ozirom na volilni rezultat nemajhna potrtost, ker po sedanjem razmerju sil posameznih strank v občinskem svetu sploh ni več mogoče dobiti nobene večine. Socijalni demokrati in komunisti, torej obe marksistični skupini, sta sicer zvišali število mandatov od 116 na 121 (občinski svet šteje 225 svetovalcev), vendar niti od daleč ni misliti na kako skupno delovanje teh dveh skupin, ki stoji v srčitem medsebojnem boju. Do razpisa novih volitev je vladala v berlinski občini takozvana »velika koalicija«, obstoječa iz socijalnih demokratov, centristov, demokratov in nemške ljudske stranke. Ta vrh tega teoretična kombinacija ima največ 112 mandatov. Toda tudi vsaka meščanska koalicija je pri sedanjih izpremenjenih razmerah popolnoma izključena. Vsa znamenja kažejo, da so si Berlinčani pri nedeljskih občinskih volitvah izvolili občinski svet, ki je popolnoma nezmožen za uspešno delo v korist občanov.

Položaj Udržalove misije

PRAGA, 19. nov. V pogajanjih za sestavo koalicijskega kabineta je nastopil odmor. Včeraj so bila na seji republikanskih agrarcev, ki so še vedno najmočnejša stranka v parlamentu, pogajanja s češkimi socijalnimi demokrati sicer zopet obnovljena, toda slednji zahtevajo kot pogoj za svoj vstop v vlado in sodelovanje v Udržalovem kabinetu nič manj kakor popolnoma enakomerno delitev moči z meščanskimi strankami.

zdravu pred državnim podtajnikom Riccijem dejal: »Naj samo pride povelje Ducea. S teh gora bodo planili goriški fašisti kakor jata orlov z nabrušenimi kremplji in kljunom, kakor vihar pod vodstvom Ducea, da umro zanj v borbi za večjo in imperijalno Italijo.« V Pulju je poslanec Ceci iz Rima ob vpitju množice »Živela italijanska Dalmacija, doli Jugoslavija!« govoril o pohodu italijanskih bajonetov preko meja. Tako tudi drugi. Vrhovni svet italijanskih vojnič dobrotoljcev je nedavno obširno razpravljal o dalmatinski akciji, pred par dnevi pa je bil predsednik njihovega združenja in obenem predsednik centralnega odbora za dalmatinsko akcijo Evgen Coselschi sprejet od Mus-

Novi zakoni

BEOGRAD, 19. nov. Trgovinski minister je predložil kralju v sankcijo sledeče nove zakone: zakon o ustanovitvi zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, zakon o izvoznih kontrolah pri eksportu kmetijskih produktov ter zakon o kontroli izvažanja opija.

Kabinetna kriza v Belgiji?

BRUSELJ, 19. nov. Ministrski predsednik Jaspar je imel včeraj velik govor, v katerem je opozarjal na težke posledice, ki bi mogle nastati za belgijski narod in državo radi jezikovnega spora. Ministrski predsednik je apeliral na vse strankine voditelje z nujnim opozorilom, da naj marljivo sodelujejo pri obnavljanju Belgije.

Politični krogi izražajo nado, da se je s tem govorom Jasparju posrečilo pomiriti razburjene strankine voditelje in da se bo mogoče izogniti grozeči kabinetni krizi.

Z mandžurske fronte

LONDON, 19. novembra. Kakor poročajo »Times« iz Moskve, so kitajske čete ob mandžurski vzhodni fronti razbile in uničile železniško progo v dolžini 20 milj.

Nesreča ameriškega parnika

NEWYORK, 19. nov. Parnik »Villa Hermosa« se je 17. t. m. pri Chiltepecu ponesrečil, pri čemur je utonilo šest članov posadke in 12 potnikov.

solinija in mu je poročal o razvoju akcije. Listi poročajo, da je bil Mussolini z referatom »popolnoma zadovoljen«. Rimski komitet za dalmatinsko akcijo sam šteje nad 3000 članov in bo uvedel sedaj tečaj za hrvatski jezik, češ, da ga bodo »borci za osvobodjenje Dalmacije« posebno rabili.

Tako se na vseh koncih in krajih fašistične Italije vrši z vednostjo in podporo oblasti, velika propaganda proti integriteti naše države v zvezi z netaktnimi izpadi in demonstracijami. Smatramo za svojo dolžnost, da našo javnost stalno in ponovno informiramo o vseh teh dogodkih, ker se vse to ogrožanje miru v Srednji Evropi vrši neovirano pred očmi evropske in svetovne javnosti.

Jubilej zakona o bolniškem in nezgodnem zavarovanju

Letos poteka 40 let, odkar sta stopila v veljavo zakon o bolniškem zavarovanju in zakon o nezgodnem zavarovanju. Na ozemlju sedanjih pokrajin Jugoslavije sta bila ta dva zakona izvajana v Sloveniji in Dalmaciji. Slovenija, sedanja dravska banovina, praznuje toraj danes 40letnico dveh najvažnejših socialnih zakonov.

Uveljavljanje obveznega bolniškega in nezgodnega zavarovanja je bilo brez dvoma važen socialno-kulturni dogodek, ki je značil novo smer v državni politiki zlasti v pogledu gospodarskega in socialnega življenja.

S temi zakoni se je pričela praktičnejše podčrtavati potreba po postopnem uveljavljanju gospodarske enakopravnosti in po ustvaritvi enakih življenjskih predpogojev za vse sloje naroda.

Ni samo lepa beseda ampak konkretna realnost, ako omenimo, da je bil nezaključen razvoj nemškega gospodarstva v veliko svetovno silo mogoč le na podlagi najširših socialno-zavarovalnih zakonov. Tudi gospodarstva drugih držav so po uveljavljanju socialno-zavarovalnih zakonov kazala razveseljav gospodarski in socialni napredek.

Gospodarska, socialna in kulturna važnost socialno-zavarovalnih zakonov za vsako posamezno državo in narod je evidentna. Tudi Slovenija in nje delovni sloji so tekom 4 desetletij spoznali neprecenljivo vrednost socialnega zavarovanja. Zamislimo se samo v bedo težkih bolnikov in njihovih družin, ki bi se pokazala, ako ne bi bila dana možnost, da gorje blaži socialno-zavarovalna ustanova. Pomislimo na usodo invalidov dela, katera bi bila strašna, ako ne bi uživali vsaj skromnih nezgodnih rent.

Ta važen socialno-kulturni jubilej v kulturnem narodu ne sme iti tiho in neopaženo mimo nas in mimo ostale kulturne javnosti zunaj nas. Zato se je Okrožni urad za zavarovanje delavcev, kot formalni predstavnik socialnega zavarovanja odločil, da ta jubilej primerno proslavi. Proslava ima namen utrditi avtoriteto zavarovanja in ojačati v nas vseh močnejšo socialno miselnost. S proslavo, ki se bo vršila v prvi polovici decembra, hoče povdariti važnost zavarovanja za gospodarsko in socialno življenje in manifestirati za popolno dograditev socialnega zavarovanja z uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja.

Specijalisti za ponesrečence letalske katastrofe.

Mariborski Aeroklub je na svoji seji, ki se je vršila sinoči, ukrenil vse potrebno, da se s čim uspešnejšimi sredstvi priskoči na pomoč prvima žrtvama civilne aviacije pri nas: tajniku in ustanovitelju Aerokluba odvetniku dr. Šestanu in simpatičnemu pilotu Müllerju. Že sinoči sta bila brzojavno in danes telefonično pozvana v Maribor dva zagrebška specijalista: sloviti okulist dr. Botteri in znani internist dr. Radonić, ki bosta danes popoldne obiskala ranienca in ju pregledala ter skupno z domačimi zdravniki, ki so storili vse, kar je v močeh sodobne kirurgije in zdravništva, poskrbeli, da se ponesrečencema nudi čim izdatnejša pomoč.

Poceni meso.

V sredo, 20. t. m. se bo od 8. dop. na preji prodajala na sejmišču pri klavnici poceni govedina, 1 kg po Din 10, toda samo konzumentom v količinah do 2 kg.

Vzroki našega izseljevanja

PREOBLJUDENOST IN IZČRPNOST ZEMLJE. — MOŽNOSTI POVIŠANJA EKZISTENČNE PODLAGE ZA NARAVNI PRIRASTEK. — POLJEDELSTVO IN INDUSTRIJA.

V enem svojih prejšnjih člankov smo ugotovili, da se skoraj ves naravni prirastek našega naroda izseljuje, danes pa se hočemo dotakniti vzrokov tega usodnega dogajanja. Teh vzrokov je več, glavni pa je seveda ta, da je naša slovenska zemlja za sedanje stanje poljedelstva, industrije, obrti in trgovine preoblijudena in ne more prehranjevati, odnosno nuditi eksistence večjemu številu prebivalstva, posebno ne onemu, ki se množi vsled naravnega prirastka. Naša poljedelska zemlja je že nekaj desetletij sem tako izrabljena, da nova kolonizacija nikjer ni več mogoča, a naša obrt, trgovina in industrija narašča zopet tako počasi, da more zaposliti le majhen del prirastka. Posledica tega je, da je gotovo število naših delovnih moči vedno brez zaposlitve in s tem brez eksistenčne možnosti, katero si nujno mora iskati drugod, izven mej dežele in države.

Pri sedanjem stanju našega poljedelstva, gozdarstva, vinogradništva, živinoreje, obrti, trgovine in industrije je tedaj izseljevanje naravnega prirastka neizbežna nujnost. Ako se bo to stanje obdržalo tudi v bodoče, se število Slovencev v domovini kljub vsej plodovitosti naše rase ne bo moglo nikdar povišati, pač pa obstoja celo nevarnost, da se bo znižalo in slovenske matere bodo rodile deco za tujino, za razvoj tujega gospodarstva in tuje moči ter kulture. Izhoda iz tega obupnega stanja pa sta dva. Prvi, ki je omejen, je v povečanju produktivnosti naše poljedelske in gozdne zemlje in v popolni preureditvi našega poljedelstva in gozdarstva. To bi se dalo doseči na ta način, da bi se izsušili vsi močvirni kompleksi, da bi se do skrajnosti omejili travniki in pašniki, da bi se sejale in sadile samo one vrste kulturnih rastlin, ki največ donajajo, odnosno najbolj odgovarjajo naši zemlji in našim potrebam ter možnostim izvoza. In končno, da bi se v naših gozdovih gojilo samo ono drevje, ki daje najdražji in najbolj iskani les. Razen tega bi pa bilo treba povečati produktivno sposobnost naše poljedelske zemlje tudi z umetnimi sredstvi, gnojili itd. Na ta način bi se ustvarila ekzistenčna možnost za nadaljnjih 200.000 do 300.000 ljudi, pri skrajni napredni preureditvi pa mogoče tudi za 500 tisoč in še več.

Drugi izhod je v povečanju obrti, trgovine in industrije, ki ni direktno navezana na produkcijsko zmožnost zemlje. Povečanje pa bi bilo seveda tudi tu možno samo na račun izvoza, in sicer izvoza v druge pokrajine naše države in pa izvoza v druge države Evrope in ostalega sveta. Za tako povečanje pa so dani vsi temeljni pogoji. Slovenska zemlja ima še silno veliko neizrabljenih ali nezadostno izrabljenih vodnih sil, ki bi se dale porabiti za osnivanje elektrarn, ki naj bi novim industrijam dajale pogonsko silo. Mimo tega imamo pa tudi velik presežek premoga in celo vrsto premogovnikov, ki se danes sploh še ne izrabljajo. Tudi ti bi tedaj lahko dajali potrebno pogonsko moč novi industriji, posebno tam, kjer ni na razpolago dovolj vodnih sil za elektrifikacijo.

Prav tako pa so naposled za razvoj naše obrti, trgovine in industrije ugodne tudi prometne in oddajne razmere. Naša država v svojih vzhodnih, južnovzhodnih in severnih predelih, kakor naposled tudi v osrednjih pokrajinah, še ni tako gosto naseljena, da se agrarno ne bi mogla nadalje razvijati tudi v slučaju racionalizacije poljedelstva. Naravno je tedaj, da daje tam presežek poljedelskih produktov možnost za velik in postopoma se še povečujoči konzum industrijskih in obrtnih proizvodov. Ker pa tam domače industrije v pravem smislu tudi še skoraj ni, bi imela naša slovenska dovolj odjemalcev tudi tedaj, če bi se podvojila ali potrojila. Bližina ostalega Balkana: Romunije, Bolgarije, Grčije in Turčije, pa daje z ugodnimi železniškimi in pomorskimi zvezami možnost tudi za večji razvoj preko domače normale.

Iz vsega tega tedaj sledi, da bi se s povečanjem produkcije naše poljske in gozdne zemlje, s preureditvijo poljedelstva in gozdarstva ter s povečanjem in ustanavljanjem nove industrije ter dobro organizacijo obrti in trgovine dala ustvariti ekzistenčna možnost za 100% povečanje števila našega prebivalstva. S tem bi pa vsaj za nekaj desetletij odpadli vsi vzroki, ki silijo naše ljudi v tujino, kjer se za nas izgube. Pripravljati podlago za tak razvoj pa je narodni in državni a v ne manjši meri pa tudi gospodarski interes vseh naših javnih faktorjev in gospodarskih krogov.

Mariborski in dneoni drobiž

Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino

je imelo v soboto svojo redno letno skupščino. V Celju, tem biseru naše dravske banovine, so se zbrali odlični predstavniki šolanih ekonomov: od absolventa nižje kmetijske šole do inženjerja poljedelskih znanosti, od najpomembnejših državnih in drugih funkcionarjev kmetijske stroke in upraviteljev veleposestev do ekonomov itd. v samostojnih in pomožnih položajih javne in privatne kmetijske službe. Skupščina ni ostala neopazena. Ban inž. Sernec je delegiral na njo svojega posebnega zastopnika v osebi srezkega načelnika dr. Hubada, podban dr. Pirkmajer jo je pozdravil pismeno, kmetijska družba za Slovenijo ter sadjarsko in vrtnarsko društvo sta bili zastopani po kmetijskem svetniku Rohrmannu, Udruženje agronomov v Zagrebu — sekcija za Slovenijo — po ing. agr. Olaku itd.

Skupščini je predsedoval društveni predsednik šef oddelka za kmetijstvo ing. Zidanšek. Skupščina je poslala brzojavne pozdrave Nj. Veličanstvu kralju, kmet. ministru dr. Frangežu, banu inž. Sernecu in podbanu dr. Pirkmajerju.

Letošnja skupščina tega društva, ki je takorekoč — matica kmetijskih izobražencev — je potekla izredno skladno in programatično. Stanovsko disciplino in samozavest, ljubezen do kmetijske stroke, volje, biti najmanj enakovreden član med drugimi činitelji v ustvarjanju ljudskega blagostanja in s tem v dograditvi in afirmaciji naše domovine — vse to so manifestirali skupščinarji soglasno, dokazali in znova utrdili pa so tudi kolegialnost, tovarištvo, ki spaja in ki se tudi vzajemno žrtvuje, če gre za skupne interese.

Iz poročila društvenega odbora je posneti, da je bilo življenje društva v preteklem poslovnem letu razmeroma prav živahno. Odbor sam ni zamudil nobene prilike, kadar je šlo za zaščito stanovskih interesov. Udeleževal pa se je odbor tudi kot posvetovalni organ v kmetijsko-strokovnih zadevah; tako je bila n. pr. organizacija kmetijske pospeševalne službe potom specialistov v bivših obl. samoupravah njegovega koncepta.

Zanimivi so bili referati in delni refleksii iz kmetijske pospeševalne službe. Kmetijski strokovnjaki z akademsko izobrazbo so si ustanovili lastno organizacijo »Sekcijo zagrebskega udruženja agronomov za Slovenijo«. Po izmenjavi misli in pojasnilih je bila odpravljena prvotna animoznost in ugotovljena obojestranska volja in možnost za sodelovanje, kar so skupščinarji pozdravili.

Članarina pro 1930 ostane stara, t. j. 40. Din letno. Prihodnja letna skupščina se bo vršila v Ljubljani. — Več zanimanja bi bilo želeli za društveni odsek posmrtnih pomoči, ki je humani, človekoljubna ustanova par excellence. — Društvena pravila ostanejo neizpremenjena.

Volitve novega odbora so se končale s temle uspehom: predsednik ing. Zidanšek (ponovno izvoljen); odborniki: kmetijski nadz. Ambrož, višji klet. nadz. v pok. Gombač, tajnik kmetijske družbe, Kafol, vinarski referent Kurent, enolog Lovanič, kmet. svet. Rohrmann, kmet. nadz. Sušič, obl. kmet. referent Trampuž, živinorejski nadz. ing. Wenko in strok. ref. Dular. Preglednika računov: upravitelj Habjanič in ravnatelj Priol. Sedež društvenega odbora je prenešen s tem na sedež banske uprave v Ljubljano.

Pri slučajnostih je bilo sproženo vprašanje potrebe razpisovanja vseh vakantnih mest v javni službi kmetijske stroke, vprašanje reparacij za one tovariše, ki so bili pri nedavnih razmestitvah prizadeti, vprašanje upoštevanja in primerne prevedbe dosedanjih kontraktualnih in drugih nižjih nameščenecv kmetijske stroke itd.

Kmetijski strokovnjaki kot tehniki kmetijske kulture v naši banovini so vsekakor važen faktor, njihova stanovitna mnogo posla. Arretirane so bile samo da se upošteva, marveč, da ji naklonita vso potrebno pomoč, moralno in gmočno, i vlada i celokupna javnost. J. S.

O uboju v Čogelincih,

o katerem smo že včeraj na kratko poročali, smo prejeli še sledeče podrobnejše poročilo:

Se ni pozabljen strašen umor pri Sv. Juriju v Slov. goricah, čegar žrtev počiva na tamkajšnjem pokopališču, zločinec Zajec pa čaka usode v zaporih sodišča pri Sv. Lenartu, in že se je pripetil v Čogelincih pri Sv. Antonu v Slov. goricah nov krvav dogodek.

Nič hudega sluteč, je prišel France Rozman, ki je doma v Ivanjskem vrhu ter oženjen, dne 15. t. m. v Eiblovo krčmo, da pokliče nekega tovariša, da bi šla skupaj domov. Toda naletel je tam na vinjene domače fante, ki so ga takoj povprašali po dovoljenju bivanja v njihovi vasi. Povedal jim je, da je prišel le iskat tovariša, da gresta skupaj domov. Toda fantje, med katerimi je bil najbolj korajžen Jakob Žebola iz Grabonoškega vrha, niso odnehali in hoteli so ga malo prerešetati. Zaleteli so se proti njemu, Rozman pa je skočil v kot na klop in začel mahati okoli sebe s svojo potno palico. Prosil je gostilničarja, naj fante pomiri ter najhujše vrže iz gostilne; ko pa tudi gostilničarjevo prizadevanje ni nič pomagalo, se je Rozman skušal sam prebiti do izhoda. Toda fantje so mu zastavili pot, hoteli so ga zgrabiti. Rozman pa je potegnil iz žepa nož in začel mahati okoli sebe. Zadel je Jakoba Žebola v levo roko in mu prerezal žilo odvodnico, pa tudi v trebuh, da je Žebola vkljub zdravniški pomoči naslednjega dne podlegel dobljenim ranam.

Zločinec se je nato skril, a so ga orožniki od Sv. Trojice izsledili že naslednjega dne in prepeljali v sodne zapore v Sv. Lenart, kjer čaka nadaljnje usode. —

Krvav ples v Framu

V nedeljo zvečer so se zbrali pri gostilničarju J. Pliberšku nad Framom vaški fantje in dekleta iz raznih vasi. Ko je gostom vino že stopilo v glavo, se je kmalu raznelo prerekanje in izzivanje vsevpred. Beseda je dala besedo, na psovke so sledile psovke, rezultat pa je bil končno splošen pretep in kar — 7 ranjencev. Anton Kukovec, logar na Rozmanovem posestvu, je prišel v lokal z nabito vojaško pištolo, opekarniški delavec v Račjem, Ludovik Lešnik iz Slivnice, pa je imel pri sebi bodalo. Oba sta sodnji in orožnikom že znana kot zelo razborita človeka, ki v objemu alkohola izgubita vsako razsodnost. Sredi divjega prerekanja je nenadoma počil strel iz puške Antona Kukovca. Takoj nato pa so se že zablistali noži, po zraku so se zavrteli stoli in kozarci so rčali križem po sobi. Ženske, radi katerih je najbrže prišlo do spora, so prestrašene zbežale z manjšimi praskami iz gostilniške sobe. Zaman se je gostilničar Pliberšek trudil, da bi pomiril razjarjene duhove. V splošnem vrvežu je dobil 14 bodljavev po vsem telesu, en strel pa mu je oplazil glavo. 21 letni posestnikov sin Jože Napast iz Ranč je bil v pretepu zaboden v levi nadlaket ter je dobil strel skozi levo roko. Po krvavem plesu so našli kar 7 ranjencev, ki pa so se — razen imenovanih dveh — razbežali iz strahu pred kaznijo. Jožeta Napasta iz Ranč so z rešilnim avtom prepeljali v splošno bolnico v Mariboru, kamor so že poprej z domačim vozom odpeljali tudi težko ranjenega gostilničarja Pliberška. Ludovik Lešnik, ki je nastopal z bodalom, je bil že aretiran in oddan v zapore. Orožništvo je izsledilo tudi Antona Kukovca, ki je streljal z vojaško pištolo in pričakovati je, da tudi ostali pretepači ne uidejo zasluženi kazni.

Policijska kronika.

Od pondeljka na torek policija ni imela mnogo posla. Arretirane so bile samo tri osebe: David M. radi razgrajanja, Neža Z. radi prepovedanega povratka in France S. radi prepevanja avstrijske himne. Ovadeni sta bili samo dve osebi.

Izrebane srečke.

Sledeče v upravi »Jutra« in »Večernika« v Mariboru kupljene srečke so zadle: 5713, 34.717, 34.734, 7604, 34.733, 53.429, 84.618, 123.820, 123.807. —

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 19. novembra ob 17. uri »Župan Stildmondski«. Dilaška predstava. Dilaške cene.

Sreda, 20. novembra. Zaprt.

Četrtek, 21. novembra ob 20. uri »Wormski orožar«. Premijera. Ab. C.

Petek, 22. novembra. Zaprt.

»Velika abeceda« na marib. odru. Namesto že naštudirane kitajske pravljice »Krog s kredom«, ki zanjo nove dekoracije še niso dovršene, se bo vršila koncem tega tedna premijera Pagnolove komedije »Velika abeceda«, ki roma sedaj zmagoslavno po skoro vseh večjih odrih. Režira g. J. Kovič.

Opera »Wormski orožar« na mariborskem odru. Po skoro poldrugoletnem presledku se bo vršila ta teden zopet premijera opere v marib. gledališču. Poje se Lortzingova komična opera »Wormski orožar«, ki se odlikuje po bogati melodiki in živahnem in zelo zabavnem dejanju. Nastopita bivša odlična člana mariborske opere ga. Zamejčeva in g. Neralič ter najboljši pevci mariborskega gledališkega ansambla. Režira g. Skrbinek, dirigira g. Herzog. Uprava gledališča je storiila vse, da omogoči zopet operne predstave, od občinstva pa pričakujemo, da jim s kar najštevilnejšim posetom zagura stalnost.

Stric Tomova koča.

Ameriška pisateljica Elizabetha Beecher Stowe je priobčevala v nekem ameriškem časopisu v letih 1851.—52. celo vrsto sličic iz lastnih doživljajev med sužnji črnici, ki jih je leta 1852. zbrala v posebno knjigo Stric Tomova koča. To delo je imelo brezprimeren uspeh. Izšla je v angleškem jeziku že v nad 50 izdajah in v nemškem jeziku je nad 10 prevodov, predstavljena pa je skoro v vse jezike. V slovenščini imamo prevod njene posebne izdaje Stric Tomove koče, ki jo je priredila pisateljica za mladino. Film Stric Tomova koča, ki ga predvaja ZKD v kinu Union, pa je posnet po originalnem delu. Stric Tomova koča je zgodovinsko kulturni dokument najžalostnejšega poglobarja človeške družbe: »Suženstva«. Predočuje nam vse grozote suženjstva v Ameriki okrog l. 1860., ko je modri predsednik USA Lincoln po osvobodilnih vojnah proglasil popolno svobodo črnih sužnjev v ameriških državah. Film se bo predvajal od četrтка 21. tm. do pondeljka 27. tm. ob 6.30 in 18.30. Popoldne ob 4. uri so predstave za dijake.

Zadušnica za žrtve svetovne vojne.

Udruženje vojnih invalidov, krajevni odbor v Mariboru, sporoča, da se bo vršila v četrtek, dne 21. novembra, ob 9. dop. v stolnici maša zadušnica v spomin in počaščenje v svetovni vojni padlih in umrlih, kakor tudi umrlih članov organizacije. Svoji padlih in umrlih, kakor tudi ostalo občinstvo, so vabljani, da se udeleže zadušnice. —

J. S.:

V Mikuličih nad Zagrebom

Neprijazen, mrk zimski dan. Pardnevi ni topel jug, ki je potisnil val zime začasno proti severu, obeta skorajšnji vremenski preobrat: dež, sneg, zopet zimo. Nad Zagrebom se pode sive, težke megle; ozračje je toplo-vlažno; in življenje? Je nekam počasno, leno, brez slehernega poleta. Pravo mrtvilo pred božičnimi prazniki in Novim letom 1929!

Obisk sorodnikov in nujni osebni opravki so me privedli po letih zopet v Zagreb. Za dan dva — tudi radi spremembe in duševnega razvedrila. In onega dne sva jo ubrala z ženo v zagrebsko okolico. Preko Šestin v Mikuliče, tje gori pod Sljeme.

Nekje blizu zagrebske glavne pošte so nas zbasali v šestinske autobuse. Dobesedno: kot sardine v škatli! Vzorna tamošnja autobusna proga nikakor ni, že radi nepraktičnih vozil ne. In potem ta gnjavaža »korbaric«, peric s culami perila in drugih zvečine obloženih potnikov. Sreča je, da so Šestine, zadnja postaja te proge, tako blizu; kajti sicer bi jo mahniti drugič — sosebno ob lepem vremenu — nemara raje »per pedes apostolorum«.

Autobus brenči in sopiha po blatni cesti. Pešci, ki jih srečavamo, ali dohajamo, odskakujejo nejevoljno, ta ali oni nas ošvrkne s svojim, haš ne prijaznim pogledom. Vemo, zakaj. Vozimo navkreber, Zagreb se pogreza v dolini. Še par hiš in že smo tudi mimo mestne periferije. Objame nas tih, enoličen in priprost seljaški svet, kakršnega je Bog dal. Ni tu nobenega prehoda med mestom in deželo: Ali ni Zagrebu do te okolice, ali pa je okolica preveč »vzvišena« nad Zagrebom. V tem razmišljanju in opazovanju smo dosegli Kulmerjeve Šestine. Izstopila sva z ženo in dalje je šlo peš po mehki, ilovnati cesti.

Vas Šestine sva zapustila hitro; droban dež se je pričel spuščati in morala sva se podvizati. Ustavila pa sva se na šestinskem mirogoju. — Vrste grobov z enakimi lesenimi križi, vmes le redki z boljimi nagrobnimi spomeniki (tako dr. Ante Starčevića, Davida Starčevića, dalje obiteljska grobnica grofov Kulmerjevih itd.) Toda — oni, ki spe tu večni sen, so si sedaj enaki; kaj je njim materija, čemu boljši ali slabši spomeniki! — Veličastvenost miru vlada tu, morda moti popolno tišino le skupina smrek s pri-tajenim, jedva slišnim šumenjem otožnih žalostink, katerih refren pa ti udarja jasno na uho: »Človek, spomni se minljivosti, kar je od tega sveta!«

Z mešanimi občutki sva nadaljevala pot. Ah, tista hoja takrat; po poljevo sva lezla naprej in deževalo je brez prestanka. Končno — 1½ ure sva hodila — evo cilja: Graščina Mikuliči, v selu istega imena, precej visoko pod Sljemenom.

Drugič sem pristal na tej prelepi točki, drugič me je sprejela z mojo ženo gostoljubna hiša odličnega prijatelja in tovariša iz šolskih let, g. Fr. Semkerja, ki je tu upravitelj graščine, odnosno desna roka grajščakova. Bogato sva bila odškodovana za naporno, neprijetno pot tje gori. Škoda le, da je bil najin čas tako kratko odmerjen! Kaj hočemo; čas je naš gospodar in nama ni koncediral takrat niti pol ure. namečka.

Mikulička graščina meri 503 orale skupne površine. Od te je 463 oralov listnatega gozda, drugo so vinogradi, travniki in njive. Graščina je v lepem gradiču, ki je postavljen z drugimi poslopji vred na malem, eksponiranem platoju s prekrasnim razgledom na Zagreb ter na njega bližnjo in daljnjo okolico daleč v Posavino.

Graščina ima 35—40letne trtne nasade. So še dobro ohranjeni — dokaz, da so v večjih rokah strokovnjaka. Vinograde gnojijo kombinirano v normalnem turnusu. Vinski pridelek 1928 je imel povprečno 16 do 18° sladkorja (na kmetih 12 do 14°).

Graščinska vinska klet, pod gradičem, ima prostora za 1200 hl vina. O pokušnji vin, zanimivi kakor zabavni, bi mogel napisati mnogo, a ne spada sem. — Klet ima bogat, lep inventar; par orjaških vinskih sodov okoli 85 hl vsebine vsiljuje motrilcu respekt tudi »in feuchtfröhlicher Stimmung«.

Sedaj še nekaj narodnogospodarskih in drugih refleksov!

Podeželje ondotne okolice tvorijo mali kmetje (seljaki). Kdor ima 6—7 oralov zemlje, ga prištevajo že k večjim posestnikom. Živi se skromno, skoraj borno in zelo primitivno. Nizek, zelo nizek je tod življenjski standard.

Kmečka gospodarstva imajo zadržno podlago. Ko umre oče družine, mu slede sinovi kot dediči enakomernih deležev prejšnje posestne celote. Hčerke dobe na doti praviloma le to, kar je bila prinesla njih mati k hiši.

Dve pridobitni kulturi ondotnih oratarjev sta glavni: vinska trta in koruza. Jasno, da je samo ob tem renta mala, premala za še tako skromno življenje. In tako iščejo ljudje pod silo razmer posttrajskih virov dohodkov: kot dminari na veleposestniških obratih, kot delavci v tovarnah, ženske kot perice itd.

Zanimivo je poglavje o pericah, ki se regrutirajo v glavnem iz vasi šestinske okolice: iz Lukšiča, Kraljevca, Mikuliča itd. Vse ženske — tudi boljše situirane kmetice — so poklicne perice perila zagrebskih meščanov. Po perilo hodijo same, same ga spravljajo nazaj strankam. Dobivajo po Din 1.— za vsak večji, po Din 0.50 za vsak manjši komad. Treba je videti te ženske ob vaškem potoku: ena zraven druge, kakor daleč oko sega. Res nekaj nenavadnega. Niso one, bogme, zavidanja vredne; sušica in druge boleznj strašno kosijo med njimi (prehlajenje, boleznj vsled prenosa raznih bolezenskih kali po nečistem perilu).

Tipična za ta kraj je narodna noša, posebno ona ženska (ženske imajo formirane svoje lase, odnosno kite tako, da takoj veš, katera je samskega, katera omoženega stanu).

Kulturni nivo ljudstva je srednji, mogel pa bi biti višji z ozirom na bližino mesta, čeprav z druge strani in prezreti tudi številnih neugodnih vplivov, ki jih velemosto izžareva. — Naše vasi prekašajo po svojem pevskem in glasbenem udeistvo-vanju; saj tam menda ni vasi, kjer ne bi imeli svojega pevskega in tamburaškega zbora.

Čudno se mi zdi, da je pri ondotnih ljudih verski in konfesionalni čut tako malo razvit. Njih dušni pastir v Šestinah, naš rojak iz Posavja, preč. g. Novoselec, v tem oziru gotovo nima lahkih nalog.

Na Sljemenu, nedaleč od Mikuličev je Brestovac, znani sanatorij za težko tuberkulozne. Uprava sanatorija ima lastno kmetijsko gospodarstvo na 16 oralov velikem posestvu, kjer redi okoli 140 svinj, 10 krav in 6—8 konj. Posestvo je bil poklonil Suzorju grof Kulmer.

Ob zaključku še kratko o ondotnih plačah in cenah: Plača graščinskih hlapcev, glavarjev družine: 160 Din mesečno, stan in kurivo brezplačno, za deputat veliki vrt. Delazmožni člani hlapčeve družine prejemajo navadno dnino. Dnine (ker je z ozirom na bližino mesta pomanjkanje delavcev!) so silno visoke in znašajo 20 do 35 Din na dan ob hrani.

Seljaška vina so se prodajala v decembru 1928 po Din 4.5 do 5.5 liter, mleko po Din 3.50, sadje po Din 8 do 10, suha drva po Din 550 do 600 za štirjaški hvat.

Kakor se na eni strani pridelki razmeroma dobro vnovčujejo, tako so na drugi strani pridelovalni stroški visoki; zato je gospodarski uspeh čisto problematičen, ali ga pa ni.

Umor v spanju

Koncem preteklega tedna je neki uradnik v berlinski okolici ponoči ustrelil 41-letno vdovo hišnega posestnika, Heleno Gross, s katero je živel v skupnem gospodinjstvu. Proti uradniku pa je bila na podlagi preiskave kljub temu vložena samo ovadba radi nepredvidnega ravnanja. Izkazalo se je namreč, da je v sanjah domneval, da so stali pred posteljo gospe Gross vlomilci. V dremavici je nato zgrabil za samokres in pričel streljati na do-zdevne vlomilce, pri čemur pa je ustrelil Grossovo, ki je spala poleg njega v postelji. —

Pristopajte k stavbni zadrugi »Ribniška koča« kot zadrugi člani! Delež 10 Din 100, pristopnina Din 20. Pojasnila daje zadruga »Ribniške koče« r. z. z o. z. v Mariboru.

Prijave za odmero davka na dohodke od zgradb za leto 1930

se morajo vložiti v roku od 20. novembra do 20. decembra 1929. Kdor ta rok zamudi, plača kot kazen 3% odmerjene-ga davka oziroma 10% tega davka, če prijave ne predloži na pismeni poziv v danem roku 8 dni. Obrazci prijav se do-be v Mariboru pri davčni upravi, izven Maribora pa pri občinskih uradih za 1 Din komad.

Prijavo je treba vložiti za vsak objekt, ki je v katastru. Za več objektov se vlo-ži ena prijava samo takrat, če imajo isto hišno številko. — Tudi za zgradbe ki u-živajo začasno davčno prostost oziroma davčno olajšavo, je treba vložiti prija-ve.

Napoved se mora vložiti: V mestu Ma-riboru za vse hiše, v trgih pa samo za liše, ki leže v rajonski liniji; izven ra-jonske linije v trgih in v kmetijskih obči-nah pa predvsem za vse v najem oddane hiše tako v najem oddanih prostorov, kakor tudi glede vseh prostorov, ki jih posestniki sami uporabljajo ali oddajo brezplačno drugim v uporabo. Nadalje morajo vložiti napovedi vsi oni hišni po-sestniki, ki se ne pečajo izključno s polje-delstvom, to je oni posestniki, ki se po-leg poljedelstva bavijo tudi s kakšno in-dustrijo, trgovino ali obrtjo, ali samo s temi posli, potem hišni posestniki, ki so državni ali privatni uslužbenci, penzijo-nisti, nadalje duhovniki in veleposestni-ki, to je posestniki zemljišč, kateri skupni katasterski zemljiški dohodek preseza 50.000 Din.

Prijavo vloži in podpiše posestnik, podpišejo jo pa tudi vsi sopoestniki in vsi najemniki. Najemniki jo podpišejo še le takrat, ko je v vseh stolpcih izpolnje-na, ker razum posestnikov tudi najemni-ki jamčijo za resničnost napovedanih po-datkov in se najemnik, ki potrdi neistini-te navedbe, kaznuje po členu 138 zakona o neposrednih davkih s kaznijo 50—500 Din.

V zmislu člena 34 zakona se mora na-povedati letna kosmata najemnina ob času, ko se razglaš poziv za predložitev davčnih prijav, toraj je za prijavo mero-dajna 12kratna najemnina za november 1929, ker je bil poziv v novembru raz-glašen.

Pod kosmato (bruto) najemnino se razume: 1.) Najemnina v gotovini; 2.) vrednosti vseh radi najema pogojenih dajatev v denarju, uslug in obvez, ki jih najemnik daje ali dolguje hišnemu last-niku; 3.) dajatev v naravi, (hrana, vzdr-ževanje itd.); 4.) svote, ki jih je najemnik plačal ali posodil za preureditev ali po-pravilo hiše oziroma stanovanja, če radi tega plača sorazmerno manjšo najemni-no; 5.) istotako tudi mesto lastnika pla-čani davki, zavarovalne premije itd. — Vrednosti obvez iz točke 2. in 3. ima se izračunati v denarju in znesek vpisati v prijavo.

Hišni lastniki, ki svojo zgradbo ali del te zgradbe sami uporabljajo oziroma brezplačno prepustijo drugim v uporabo, morajo prijaviti kot bruto najemnino ono svoto, ki se plačuje za najbližje podobno stanovanje ali obratovalnico v mesecu novembru 1929. (Seveda tudi 12 kratno).

Na isti način se mora prijaviti bruto najemnina tudi od zgradb, oziroma delov zgradb, ki dne 20. novembra 1929 ozi-ro-ma ob času davčne prijave niso bile dane v najem.

Za zgradbe, ki so dane v najem z vr-tom ali zemljiščem v izmeri preko 500 m², ima se posebej vpisati najemnina, ki se plača za zgradbo in posebej ona na-jemnina, ki se plača za vrt ali zemljišče. Istotako se mora v prijavi posebej nave-sti najemnina za pohištvo, orodje, pravi-ce združene z zgradbo itd. n. pr. konce-sije, posebno pa še v mestu Maribor go-staščina, vodarina, kanalske pristojbine — v Krčevini pa vodarina in sicer za vsako stranko posebej. Če odškodnina za vrt ali zemljišče v iznosu preko 500 m² oziroma odškodnina za pohištvo, orodje in druge pravice ni posebej dogovorjena in določena, je treba v stolpec »Opom-ba« vpisati v kakem razmerju je določe-na najemnina za zgradbo oziroma stano-vanje napram najemnini za vrt, zemlji-šče, pohištvo itd. in kolika je površina vrta ali zemljišča.

Pri hišah ki se dajo v najem samo za čas sezone je vpisati skupno sezonsko najemnino kot letno bruto najemnino.

V stolpec »Opomba« je treba vpisati, če in kje ima davčni zavezanec še kako zgradbo.

Če je davčni zavezanec nepismen, ozi-roma nezadostno pismen, lahko da svojo prijavo pri pristojnem občinskem uradu ali davčni upravi na zapisnik.

Sport

Službeno iz MO.

V nedeljo se bo vršila prijateljska no-gometna tekma Sportklub Donawitz, Leoben ob 14.30 na igrišču Železničarja. — SK Svoboda se poziva, da dvigne do-pis pri Sport-Rogliču.

Kratka ali dolga krila

V ženskem svetu je odpor proti novi modi dolgih kril vedno občutnejši. Zna-čilno za letošnjo modo pa je dejstvo, da jo odklanjajo tudi moški. Ugotovljeno je, da vzbujata odpor predvsem dva raz-loga: podraženje toalet in prikrivanje, oziroma skrivanje tega, kar je v kratkih toaletah v toliki meri doprineslo ljubko-sti nežnega spola. Tretji in najšibkejši razlog pa je odpor proti novotariji. V splošnem pa so letošnje modne kaprice izzvale najrazličnejši odmev.

Neki zakonski mož pravi: proti toalet-nim željam svoje soproge se prav toliko lahko branim in borim, kakor proti gro-mu in blisku, zlasti, ako računam, da bo v novem oblačilu prijetnejša in ljubkejša. — Neki tovarnar je izjavil, da bi se mo-rala dolga krila postavno zabraniti in pristašnje nove mode javno ožigosati. — Mnogi predlagajo organizacijo neza-dovoljnežev, ki bi naj imela kontrolo in vpliv pri uvajanju novih modnih za-dev, da si Pariz ne bo izmišljal mode, ki ne odgovarja duhu časa. — Neki polkov-nik meni: »Ni izključeno, da bo Pariz no-vo svetovno vojno izgubil!« — kar je značilno za splošno razpoloženje, ki je skoro povsod polno nezadovoljstva. — Ženske zopet trdijo, da bi se proti mod-nemu diktatu lahko marsikaj ukrenilo, toda moški so baje vsemu krivi, ker ho-čejo, da so njih žene prve oblečene po najnovejši modi. Nova moda tudi očesu ne prija radi dolgih cofov kril, ki vise izpod plaščev. —

So pa seveda tudi pristaši, ki zago-varjajo novo modo, češ, da se ženske zopet vračajo k ženstvu, ker dolga krila dovoljujejo zaoblitev oblik ženskega te-lesa, ki je doslej mnogo trpelo radi pre-tirane vitkosti. Tako pravijo pristaši Ru-bensove obilnosti. Neka priletnejša go-spa pa zatrjuje, da si ženska ohrani zdravje in odpornost v starejši dobi le s primerno zalogo tošč in da je vitkost iz zdravstvenih razlogov nepriporočljiva. Nekateri pa so se zgražali nad modo kratkih kril iz razlogov dostojnosti, kajti čestokrat se pripeti, da mladenke izzi-valno prekrizajo noge in vzbujajo pozor-nost ter s pretirano kratkostjo kril kom-primitirajo res idealno nošnjo, ki jo skuša v novem modnem razdobju zame-njati dostojno dolgo krilo.

Sužnje mode in krojačev so torej pred težavno odločitvijo in se bodo bržčas razdelile v dva tabora: v dame luksuza in ženske dela in praktičnih poklicev. Večina žensk pa je mnenja, da se bo no-vo stremljenje pariške mode uveljavilo le čez zimo, dočim bodo daljši dnevi to-ple pomladi zopet obudili k življenju mo-do ugodnih kratkih kril. Torej, ko se na-vrnejo lastavice...

Pokvarjena mladina

Budimpeštanski policiji se je posrečilo izslediti mlado tatinsko tolpo, katere čla-ni so obstojali izključno iz dijaških kro-gov. Med njimi so tudi trije gimnazijci, ki so hoteli potovati v Marseille, da se vpišejo v francosko tujsko legijo. V do-sega svojega namena so kradli motorna kolesa in izvršili celo vrsto vlomnih tat-vin, pri čemur so odnesli razno blago in precej denarja. Tatinska tolpa je imela svoj sedež v kleti neke prazne nove hi-še. Ker so člani tolpe večinoma 16—17 let stari, so bili izročeni mladinskemu so-dišču.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk

220

»To, kar hočejo po navadi vsi ljudje, ki razrešijo eno vlado, da zasedejo njeno mesto: časti, dostojanstev, visokih služb, ki dajejo lepe dohodke — to je treba omeniti še posebej.«

»In Altieri?«

»On hoče postati to, kar ste vi, visokost!«

Dož je ostal dolgo časa zamišljen.

»Kako in kdaj ste zasledili vse to?«

»Kdaj? Ravno sinoči, visokost, ker vam danes prinašam svoj raport. Kako? Z domnevanji in s sklepanjem po raznih znakih, ki so me napeljali nazadnje do tega, da sem neopažen prisostvoval zborovanju zarotnikov.«

»Kje to?«

»Na krovu admiralske ladije.«

»Krasno! Izvrstno! Ah, jim bomo že pomagali! In kateri dan so določili?«

»Dan 1. februarja, visokost!«

»To je dan, ki mi ga je Altieri priporočil, češ, da je najprikladnejši...«

»Nekaj dni nam še preostaja, da izjalovimo to podlo zaroto častihlepni in dobičkaželjni duš. Visokost, ker me odlikujete z dovoljenjem, da smem govoriti odkrito — jaz na vašem mestu bi napravil stvar takole: dne 1. februarja zjutraj bi poslal lokostrelsko in arkebuzirsko kompanijo na admiralsko ladijo, ki je določena za slavnostni namen. Dve drugi ladiji, ki jih izberem jaz in ki bosta zasedeni z meni vdanimi ljudmi, priploveta v pripravnem trenutku k admiralski ladiji, z grožnjo, da jo potopita. Vi, visokost, pa poidite obdani od svojih gard in hebeardirjev do Lida, kjer se vkrcate. Toda na nabrežju dam jaz prijeti Altierija in zarotnike, ki bodo krog vas. Brez čet se ne bodo mogli upirati, in vam se bo treba samo vrniti v svojo palačo, da skličete Desetorico in postavite krivce brez odlašanja pred sodbo. Dotlej pa je treba naistrožjega molčanja z naše strani in največje brezskrbnosti za zarotnike. Tak je moj načrt.«

»Sprejet je.« je rekel dož.

Džennaro se je vzravnal.

»In visokost,« je dejal, »kadar se vrnete v doževsko palačo in bodo stali obtoženci pred Desetorico, kdo bo čital obtožnico? Kdo bo ugotovil krivdo?«

»Veliki inkvizitor; to je njegov posel.«

»Saj nimate velikega inkvizitorja.«

»Tisti dan ga bomo imeli, Džennaro. Prvo, kar storim, ko se vrnem v palačo, a šele, ko se vrnem

vanjo, bo to, da imenujem Dandolovega naslednika. Mislim, da mi ni treba povdariati, koga.«

Džennaro se je globoko naklonil.

»Idite zdaj,« je rekel dož z mirnim glasom. »Idite, vsako uro, ponoči in podnevi, vam je vstop pri meni prost s parolo: M o s t V z d i h l j a j e v, ki jo boste oddali mojemu komornemu slugi. Izpolnajte svoje podatke, dovršite svojo listo, izvedite natančno o vsaki skupini zarotnikov, katero mesto ji je izbrano in kakšna uloga pripade vsakemu posamezniku, in pridite mi od časa do časa poročati; ne zamudite nobenega trenutka. Idite, Džennaro... mislite na to, da imate v rokah moj in svoj lastni blagor.«

In ko je Džennaro že odhajal:

»Še eno besedo... Prej ste mi rekli, da se mora Roland Kandiano po vašem mnenju vrniti v Benetke?«

»Tako mislim, visokost,« je dejal Džennaro; izpreletel ga je hipen strah.

»Ali mislite, da se vrne pred 1. februarjem?«

»Poličjski načelnik je navidezno pomislil.«

»Ali ve nemara več, nego hoče povedati?« je vprašal sam pri sebi.

»No? Zakaj ne odgovorite?«

»Primerjal sem razne verjetnosti, visokost. Odkrito rečeno, ne verjamem, da bi se mož vrnil pred 12. ali 15. februarjem.«

S to besedo je Džennaro odšel, misleč si:

»Prestreži ta udarec, če moreš! Ah, ti se obotavljaš dovoliti, česar te prosim, ko sem ti vendar ponujal življenje!... Roland Kandiano se ne bo botal za ceno!... Sploh pa, karkoli se zgodi odslej, moja reč je jasna, kakor beli dan... in vaš načrt je bil dober, bodoči gospod veliki inkvizitor.«

Tako je mrmral sam pri sebi, ko je stopal po veliki častni dvorani, polni patricijev in oficirjev, med katerimi je v neki skupini spoznal Altierija.

Džennaro je radovedno obstal.

Večina oseb, ki so bile tu in čakale, da se poklonijo dožu, se je nahajala v listi, ki jo je on pravkar narekoval, Foscari pa zapisoval z lastno roko.

Dož se je po Džennarovem odhodu zrušil ves potrt v svoj naslonjač.

Roke na kolenih, obrvi namršene, oči žareče, obličje spačeno — tako ga je bilo videti, kakor da gleda v duhu strašne prizore.

In kdo bi bil stal v njegovi bližini, bi ga bil slišal mrmrati:

»Kaj je vsa ta zarota spricho maščevanja, ki ga snuje Kandiano?... Kje je zdaj ta človek?... Kaj počenja?... Džennaro pravi, da se vrne... Kakšen je udarec, ki mi ga hoče zadati?... Kako me misli ugonobiti?...«

Po teh besedah si je lahko predstaviti grozo, s katero je Roland Kandiano navdajal Foscarija.

Vstal je vkljub temu, napravil veder obraz, nadel si celo krinko smehljaja in potrkal, da prikliče komornega lakaja. Ukazal je odpreti vrata svojega kabineta nastezaj; z naglim posegom se je preprčal, ali je verižnata srajca pod njegovim jopičem na pravem mestu in ali tiči bodalo priročno v svoji nožnici; nato je stopil v veliko sobano.

Videl je Altierija.

Videl je poglavarje zarotnikov, ki so se mu približali z vsemi znaki spoštovanja.

Za trenotek so mu vzblisnile oči; že je pogledal stotnika garde, hoteč mu dati povelje za aretacijo.

Toda pogled na Džennara, ki je stal v kotu in nepremično strmel vanj, mu je vrnil običajno hladnokrvnost.

Obraz se mu je razjasnil.

In s smehljajem je začel sprejemati vnete poklone.

»Visokost,« je dejal Altieri, »dan poroke doža z Adrijom se bliža. Vse podrobnosti ceremonije so določene, izvzemši eno: neznano nam je še, na katero ladijo pojde vaša visokost...«

»Na admiralsko vendar... ali ni bilo doslej vedno tako?«

Altieri se je naklonil z nekakim zmagošlavnim usmevom.

»Zdaj, bi dejal, lahko odidem,« je menil Džennaro sam pri sebi in je res odšel, maneč si roke.

»Kar se tiče te ceremonije,« je povzel dož, »bi želel, dragi moj Altieri, da ostanete neprestano v moji bližini; ne bojim se sicer nikake nevarnosti s strani ljudstva, a rad bi vam izkazal čast... Kakor tudi vam vsem, gospodje; zanašam se trdno, da boste okrog mene...«

Z mirnim smehljajem na obrazu, se je vrnil dož v svoje prostore, koraka je brezčutno in neustrašno med dvojno vrsto klanjajočih zarotnikov...

XXII.

Aretinova spekulacija.

Naši bralci naj se vrnejo zdaj v tisto tragično noč, ko se je Bionka umorila v Aretinovi palači, in je Bembo ušel iz Benetk, da se reši z begom v Rim, Roland in Skalabrino pa sta se spustila za njim. Spominjajo se nedvomno, da je par ur pred temi dogodki tudi Imperija ostavila mesto lagun, in še niso pozabili, da je pred odhodom naročila intendantu svoje palače, naj proda vso njeno lastnino izvzemši veliko sliko v zlatem okvirju, višeco v skrivnostni sobici, ki smo jo videli v začetku te povesti...

(Nadaljevanje sledi).

MALI OGLASI

Lepo, meblirano sobo

oddam s 1. decembrom s separatnim vhodom pri glavnem kolodvoru, solidni oseb. Zrinjski trg 6 II. 2978

Meblovano sobo oddam

s 1. decembrom eventuelno s hrano enemu ali dvema gospodoma. Frankopanova ulica 17, pritličje. 2976

Iščemo,

najraje upokojenca za izvršbo pisarniških del za kratek čas. Tovarna Mirim, Maribor. 2969

Pogrešani veliki nož za rezanje zelja.

V petek, 15. t. m. mi je zmanjkala moja velika priprava za rezanje zelja (Kraut schneidehobel). Ker je ta zame velike vrednosti, prosim vsakogar, ki ve za njo, da mi jo proti nagradi vrne (sporoči). Zeljerezec Pišec, Srossmayerjeva ulica 26. 2973

Kontoristinja,

popolnoma samostojna korespondentinja, dobra računarica in knjigovodkinja se sprejme pri železarni v Dravski dolini. — Ponudbe na ravnateljstvo Mariborske tiskarne d. d., Maribor. 2959

Lepo opremljeno zračno sobo

oddam dvema boljšima osebama. Vra-zova ulica 6, pritličje. 2977

Učenko

sprejme Vilma Ambrožič, šivilja za dame. Grajska ulica 2. 2970

Žive ribe

žuke, karpi, linjaki, fogaši, žili raznih velikosti v delikatesni trgovini

H. Supančič
Gospodarska ulica 32

Podpisana se zahvaljujem podpornemu društvu „Ljudska samopomoč“ v Mariboru, za točno izplačilo pripadajoče podpore po smrti mojega soproga g. Josipa Kraševca in priporočam to človekoljubno društvo vsakomur v takojšnji pristop.

Maribor, dne 18. novembra 1929.

2979

Klementine Krašovec

Poredni Bobi

Kdo se ga ne spominja, ko je bril svoje hudomušnosti vsaki dan v »Jutru«. Sedaj so izšle te prigode v lični knjižici, ki bo v veselje mladini, a tudi odrasli jo bodo z veseljem vzeli v roke in se Bobi-ju od srca smejali.

Miklavž in Božiček

bosta mladino gotovo najbolj osrečila s knjižico s 108 slikami

Knjižico dobite v

UPRAVI »JUTRA« in »VEČERNIKA« Aleksandrova cesta 13.

Cena knjižice je Din 12.—. Po pošti Din 14.—. Znesek je vpslati v naprej.

Zahvala

Za obilne dokaze iskrenega sočutja povodom prebridke izgube našega iskreno ljubljenega, nepozabnega očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Franja Selinška

izrekamo tem potom našo najpristranejšo zahvalo. Osobito se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, pevskega društvu pekav za v srce segajoče žalostinke, vsem darovateljem krasnih vencev in šopkov, ter sploh vsem, ki so v tako velikem številu spremili blagega pokojnika na zadnji poti. 2975

MARIBOR, dne 18. novembra 1929.

Globoko žalujoči ostali

TOVARNIŠKA ZALOGA PERILA
IN VOLNENIH PLETENIN

2665

ZATO, PRI NAJVEČJI IZBIRI, IZREDNO
NIZKE CENE.

JOS. KARNIČNIK
MARIBOR, GLAVNI TRG 11

SPECIJALNA ZALOGA
SAMOVZNIC